

**MADANIY TURIZM SOHASIDA TARJIMONLIKNI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI**

Erkinova Diyora Shavkat qizi

*Mirzo Ulug`bek nomidagi O`zbekiston Milliy universiteti Xorijiy filologiya fakulteti
Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo`nalishi 4- kurs talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada hozirgi kunda turizm sohasida tarjimonlikning ahamiyati, madaniy turizm asoslari, uning maqsad va vazifalari haqida so`z yuritiladi. Shunindek, ushbu sohani yanada rivojlantirish istiqbollari keltirib o`tilgan.*

Kalit so`zlar: *turizm, ekskursiya, madaniy turizm, investitsiya, sertifikatsiyalash, turist, sayohat, professional tarjimonlik.*

Bugungi globallashuv jarayoni, xalqaro axborot va transport tizimining takomillashuvi turizm sohasi rivojiga ham ta`sir ko`rsatib, uni yetakchi tarmoqlardan biriga aylantirdi. Jahon sayyohlik tashkilotining ma`lumotlariga ko`ra, dunyo yalpi ichki mahsulotining 10 foizdan ko`prog`i, jahon eksportining 7 foizdan ziyodrog`i, umumiy bandlik ko`rsatkichining esa 8 foizga yaqini ushbu soha hissasiga to`g`ri kelmoqda.

Turizm dunyodagi eng yirik va tez rivojlanayotgan tarmoqlardan biri bo`lib, iqtisodiy foyda keltiradi va madaniy almashinuvni osonlashtiradi. Mahalliy san'at, musiqa, oziq-ovqat, me'morchilik va urf-odatlarini boshdan kechirish maqsadida yo'nalishlarga sayohat qilishni o'z ichiga olgan madaniy turizm jahon turizm bozorining muhim tarkibiy qismi sifatida paydo bo'ldi. Madaniy turizm nafaqat tashrif buyuruvchilarga noyob va boyituvchi sayohat tajribasini taqdim etadi, balki mahalliy madaniy merosni saqlash va mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

Madaniy turizm to'g'risida ma'lumot to'plash uchun biz tegishli adabiyotlarni, shu jumladan ilmiy maqolalar, ma'ruzalar va amaliy tadqiqotlarni ko'rib chiqdik. Shuningdek, biz madaniy turizmning tendentsiyalari va ta'sirini tushunish uchun turizm tashkilotlari va davlat idoralari statistikasi va ma'lumotlarini tahlil qildik. Biz ushbu turdagi turizm bilan bog'liq eng yaxshi amaliyot va muammolarni aniqlash uchun madaniy turizm yo'nalishlarining amaliy tadqiqotlarini ko'rib chiqdik. Va nihoyat, biz madaniy turizmning kelajagini shakllantiradigan rivojlanayotgan tendentsiyalar va texnologiyalarni muhokama qildik.

"Madaniy turizm" atamasi nisbatan yaqinda –XX asrning 80-yillarida paydo bo'lgan va "meros turizmi" deb nomlangan hodisadan kelib chiqqan bo'lib, bu hodisa ko'p sabablarga ko'ra XX asrning 70-yillaridan boshlab butun dunyoda juda mashhur bo'lib kelgan. O'shandan beri biz madaniy merosni tarixiy, harbiy, adabiy, badiiy deb talqin qildik va "madaniy turizm" atamasi barcha diqqatga sazovor joylar

bilan tanishishni o'z ichiga olgan bo'lsa-da, u ko'proq badiiy meros (san'at, arxitektura) bilan bog'liqligini ko'rishimiz mumkin. Bugungi kunda turizm iqtisodiyotning eng yirik yuqori daromad keltiradigan va eng dinamik tarmoqlaridan biridir, shuning uchun ko'pyillar davomida turizm mahalliy iqtisodiyotni rag'batlantiradigan, mamlakat aholisining turmush darajasi va sifati va turmush darajasiga ta'sir qiluvchi tarmoq sifatida qaralib kelmoqda.

“Madaniyat turizimi” ning maqsadi va vazifalari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Ekskursiya va sayohat sohasidagi iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish
- Jahon andozalari darajasida sayr-tomoshalar va zamonaviy industriyasini madaniy va sport-sog'lomlash markazlarini barpo etishga ko'maklashish;
- Mavjud turizm imkoniyatlari va tarixiy – madaniy merosni keng ko'lamida targ'ib qilinishi va saqlanishini tashkil etish;
- Sayyohlik tizimida muvofiqlashtirilgan ilmiy – texnikaviy va investitsiya siyosatini o'tkazish;
- Sayyohlik sohasida kadrlarni tayyorlashni ta'minlash;
- Madaniyat turizimi orqali yoshlarimiz ongida milliy mafkurani, ma'naviy va ma'rifiy bilimlarini shakllantirish;
- Ekskursiya, sayohat, turizm orqali fuqorolar va talabalarni «ajdodlar merosiga xurmat», milliy merosimizni saqlash, e'zozlash xislarini vujudga kelishida ko'maklashish;
- Ekskursiya, sayohat, turizm orqali mamlakatimizning tabiiy boyliklari, tabiiy manzaralari, suvlari bilan talaba yoshlarni tanishtirish va ularda ekologik tarbiyani shakllantirish hamda Ona Vatanimizning jahondagi beqiyos o'rnini ko'rsatish.

Bizning tadqiqotlarimiz shuni ko'rsatadiki, madaniy turizm turizm sohasiga ham, mezbon jamoaga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Madaniy turizm ish o'rinlari yaratish, daromad olish va infratuzilmaga investitsiyalarni ko'paytirish orqali iqtisodiy foyda keltiradi. Shuningdek, u sayyohlar va mahalliy jamoalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni osonlashtirish, o'zaro tushunish va hurmatni rivojlantirish orqali madaniyatlararo almashinuvni rivojlantiradi. Madaniy turizm, shuningdek, mahalliy an'analarni saqlashga hissa qo'shishi va kelajak avlodlar uchun madaniy merosni saqlashga yordam berishi mumkin. Shu bilan birga, madaniy turizm ham muammolarni keltirib chiqaradi, shu jumladan madaniy tovarlashtirish, ortiqcha turizm va mahalliy ekotizimlar va jamoalarga zarar etkazish xavfi. Mas'uliyatli turizm amaliyotlari, shu jumladan jamoatchilikni jalb qilish, atrof-muhitni muhofaza qilish va axloqiy marketing ushbu xavflarni kamaytirish va barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Madaniy turizm sohasida tarjimonlikning ahamiyati juda katta. Tarjimonlar, turistlarga mamlakatning madaniyatini, tadbirlarini va tarixini tushuntirishda katta rol o'ynayadi. Ularning yordamiga, turistlar mamlakatning madaniy mirasini

o'rganish, mahalliy taomlar va musiqa bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'ladi. Turistlar ko'p qatorida o'z tilida gaplashmaydilar, shuning uchun madaniy turizm sohasida tarjimonlar turistlarga mamlakat tadbirlarini, maqolalarni va g'oyalarni o'zbek tiliga tarjima qilishda muhim vazifalarni bajaradilar. Bu, turistlarga mamlakatning madaniyatini tushunishda va o'rganishda juda muhimdir. Shuningdek, tarjimonlar madaniy turizm sohasida mamlakatning madaniyatini dunyoga taqdim etishda ham muhim rol o'ynayadi. Ularning yordamida mamlakatning madaniy mirasini dunyodagi turistlarga o'rgatish va ko'rsatish mumkin bo'ladi. Bunday ko'rsatmalar mamlakatning turizm potentsialini oshiradi va madaniy almashishni kengaytiradi.

Turizm sohasida tarjimonlikni yanada rivojlantirish uchun quyidagi istiqbollarga e'tibor qaratish mumkin:

1. Professional tarjimonlik xizmatlarini takomillashtirish: Tarjimonlar turistlarga yuqori sifatli va professional xizmatlar taklif etish uchun yaxshi tayyorlanishi kerak. Bu, turistlarga mamlakatning madaniyatini to'g'ri tarzda o'rgatish va ta'lim berishga yordam beradi.

2. Texnologiyalarni qo'llash: Turizm sohasida tarjimonlik xizmatlarini rivojlantirishda texnologiyalardan foydalanish muhimdir. Mobil ilovalar, onlayn tarjimonlik xizmatlari va boshqa texnologiyalar orqali turistlar bilan kommunikatsiya qurish va mamlakat madaniyatini o'rganish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin.

3. Mamlakat madaniyatiga oid ma'lumotlar bazasini rivojlantirish: Tarjimonlar mamlakat madaniyatiga oid ma'lumotlarni o'z ichiga olgan ma'lumotlar bazasini rivojlantirish va turistlarga bu ma'lumotlarga tezroq erkin kirish imkoniyatlarini yaratishlari kerak.

4. Xalqaro hamkorliklarni rivojlantirish: Turizm sohasida tarjimonlikni rivojlantirishda xalqaro hamkorliklar, masalan, turizm kompaniyalari, turizm agentliklari va boshqa tashkilotlar bilan ishbilarmonlikni kengaytirish muhimdir. Bu hamkorliklar tarjimonlik xizmatlarini yanada sifatli va samarali qilishga yordam beradi.

5. Tarjimonlikni sertifikatsiyalash va standartlashtirish: Tarjimonlik sohasida sertifikatsiyalash va standartlashtirish jarayonlarini rivojlantirish, turistlarga yuqori sifatli xizmatlar taqdim etish uchun muhimdir. Bu standartlar tarjimonlik sohasidagi professional darajani oshiradi va sohasining rivojlanishiga olib keladi.

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, madaniy turizm sohasida tarjimonlikning ahamiyati juda yuqori. Tarjimonlar, turistlarga mamlakatning madaniyatini o'rganishda, tushunishda va bahramand qilishda katta yordam beradi. Bu esa mamlakatning turizm sanoati va ekonomik rivojlanishiga olib keladi. Bu istiqbollar asosida, turizm sohasida tarjimonlikni yanada rivojlantirish uchun harakat qilish muhimdir. Yangi texnologiyalar, xalqaro hamkorliklar va sertifikatsiyalash

jarayonlari orqali tarjimonlik sohasi rivojlantirilishi va turistlarga yuqori sifatli xizmatlar taqdim etilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rustamovich, D. B. (2020). Analysis of the Development of Tourism in Uzbekistan. In J. o. Marketing, Journal of International Business Research and Marketing (p. Uzbekistan). Tashkent: September, 2020.
2. Turgunov, E. (2020). IMPACT OF COVID-19 ON UZBEKISTAN'S TOURISM INDUSTRY. In E. Turgunov, Eurasian Research Institute (p. Kazakhstan). Almaty: 06.07.2020-12.07.2020• No:267
3. RaxmatullayevaNigoraxon Nizomiddinovna. MADANIY TURIZM VA UNING HOZIRGI KUNDAGIAHAMMIYATI. Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences Hosted online from Toronto, Canada. Date: 5th January, 2023 ISSN: 2835-5326
4. Huaxia. (2021). Uzbekistan expects int'l tourists to return after pandemic . In Xinhua, www.xinhuanet.com (p. China). Xinhua: 2021-02-14 16:47:38.
5. Jurakhonovich, K. S. (Apr - jun 2020). Pilgrimage Tourism in Uzbekistan; Problems and Solutions. Social Sciences and Humanities, Uzbekistan

